astan; Pers. *hasht.*]. **-Comp. -अक्षर** *a.* consisting of eight letters or parts.(**-रः**) N. of a metre. **-अंग** *a.* consisting of eight parts or members. (**-गं**) 1. the eight parts of the body with which a very low obeisance is performed; ° **पातः,-प्रणामः,साष्टांगनमस्कारः** a respectful obeisance made by the prostration of the eight limbs of the body; **साष्टांगपातं प्रणनाम** fell prostrate on the ground in reverence; (जानुभ्यां च तथा पद्भ्यां पाणिभ्यामुरसा धिया।शिरसा वचसा दृष्ट्या प्रणामोऽष्टांग ईरितः). -2. the 8 parts of yoga or concentration ; यमो नियमश्चासनं च प्राणायामस्ततः परं । प्रत्याहारो धारणा च ध्यानं सार्धं समाधिना । अष्टांगान्याहुरेतानि योगिनां योगसिद्धये ॥. -3. materials of worship taken collectively. -4. the eight parts of every medical science; (they are:- शल्यं, शालाक्यं, कायचिकित्सा, भूतविद्या, कौमारभृत्यं, अगदतंत्रं, रसायनतंत्रं, and वाजीकरणतंत्रं). -5. the eight parts of a court ; 1 the law, 2 the judge, 3 assessors, 4 scribe, 5 astrologer, 6 gold, 7 fire, and 8 water. -6. any whole consisting of eight parts. -7. a die, dice. ° **अर्घ्यं** an offering of eight articles. ° **धूपः** a sort of medical incense removing fever. ° **मैथुनं** 'sexual enjoyment of 8 kinds'; the eight stages in the progress of a love-suit ; स्मरणं कीर्तनं केलिः प्रेक्षणं गुह्यभाषणं । संकल्पोऽध्यवसायश्च क्रियानिष्पत्तिरेव च ॥. ° **हृदयं** N. of a medical work. **-अध्यायी** N. of Pâṇini's grammatical work consisting of 8 Adhyàyas or chapters. **-अर** *a.* having a wheel with 8 spokes. **-अस्र** an octagon. **-अस्रिय** *a.* octangular. **-अह (न्)** *a.* lasting for 8 days. **-आदिशाब्दिकाः** the first eight expounders of the science of words (grammar); इंद्रश्चंद्रः काशकृत्स्नापिशली शाकटायनः । पाणिन्यमरजैनेंद्रा जयंत्यष्टादिशाब्दिकाः ॥. **-कपाल** *a.*('ष्टा°)prepared or offered in 'eight' pans. (**-लः**) a sacrifice in which ghee is offered in eight pans. **-कर्ण** *a.* one who has the number eight as a mark burnt in his ears (P. VI. 3. 115). (**-र्णः**) eight-eared, an epithet of Brahmâ. **-कर्मन्** *m.*),**-गतिकः** a king who has 8 duties to perform ; (they are :— आदाने च विसर्गे च तथा प्रैषनिषेधयोः । पंचमे चार्थवचने व्यवहारस्य वेक्षणे ॥ दंडशुद्ध्योः सदा रक्तस्तेनाष्टगतिको नृपः ।. **-कृत्वस्** *ind.* eight times. **-कोणः** 1. an octagon. -2. a kind of machine. **-खंडः** a title of a collection of several sections of the *Rig*veda. **-गवं** [अष्टानां गवां समाहारः] a flock of 8 cows. **-गाद्** *m.* 1. a fabulous animal supposed to have eight legs. -2. a spider. **-गुण** *a.* eightfold ; **अन्नाद्यष्टगुणं चूर्णं ; द्राघ्योष्टगुणमत्यर्थं** Ms. 8. 400. (**-णं**) the eight qualities which a Brâhmaṇa should possess; दया सर्वभूतेषु क्षांतिः, अनसूया, शौचं, अनायासः, मंगलं, अकार्पण्यं, अस्पृहा चेति ॥ Gautama. ° **आश्रय** *a.* endowed with these eight qualities. **-ट (टा) चत्वारिंशत्** *a.* forty-eight. **-तय** *a.* eight-fold. **-तारिणी** the eight forms of the goddess तारिणी ; तारा चोग्रा महोग्रा च वज्रा काली सरस्वती । कामेश्वरी च चामुंडा इत्यष्टौ तारिण्यो मताः ॥. **-त्रिंशत्** (**-टा**) *a.* thirty-eight. **-त्रिकं** [अष्टाधिकं त्रिकं] the number 24. **-दलं** 1. a lotus having eight petals. -2. an octagon. **-दशन्** (° **टा** °) see below after अष्टादश. **-दिश्** *f.* [कर्म० संज्ञात्वान्न द्विगुः] the eight cardinal points ; पूर्वाग्नेयी दक्षिणा च नैर्ऋती पश्चिमा तथा । वायवी चोत्तरैशानी दिशा अष्टाविमाः स्मृताः ॥. ° **करिण्यः** the eight female elephants living in the eight points ; करिण्योऽभ्रमुकपिलापिंगलानुपमाः क्रमात् । ताम्रकर्णी शुभ्रदंती चौंगना चांजनावती ॥ Ak. ° **पालाः** the eight regents of the cardinal points; इंद्रो वह्निः पितृपतिः (यमः) नैर्ऋतो वरुणो मरुत् (वायुः) । कुबेर ईशः पतयः पूर्वादीनां दिशां क्रमात् ॥ Ak. ° **गजाः** the eight elephants guarding the 8 quarters; ऐरावतः पुंडरीको वामनः कुमुदोंऽजनः । पुष्पदंतः सार्वभौमः सुप्रतीकश्च दिग्गजाः ॥ Ak. **-द्रव्यं** the eight materials of a sacrifice ; अश्वत्थोडुंबरप्लक्षन्यग्रोधसमिधस्तिलाः । सिद्धार्थपायसाज्यानि द्रव्याण्यष्टौ विदुर्बुधाः ॥. **-धातु**: the eight metals taken collectively ; स्वर्णं रूप्यं च ताम्रं च रंगं यशदमेव च । शीसं लौहं रसश्चेति धातवोऽष्टौ प्रकीर्तिताः ॥. **-पद -द्** (° **ट** or **टा** °) *a.* 1. eight-footed. -2. a term for a pregnant animal. **-पदः** (° **टा** °) 1. a spider. -2. a fabulous animal called *Sa*rabha. -3. a worm. -4. a wild sort of jasmin. -5. a pin or bolt. -6. the mountain Kailàsa (the abode of Kubera). (**-दः, -दं**)[अष्टसु धातुषु पदं प्रतिष्ठा यस्य Malli.] 1. gold ; **आवर्जिताष्टापदकुंभतोयैः** Ku. 7. 10 ; *Si.* 3. 28. -2. a kind of chequered cloth or a board for drafts, dice-board (Mar. पट) ; ° **परिचयचतुराभिः** K. 196. ° **पत्रं** a sheet of gold. **-प (पा) दिका** N. of a plant. **-पदी** (° ट-टा °) 1. wild sort of jasmin. -2. a variety of metre, often used in Jayadeva's Gîtagovinda. **-पलं** a kind of medicinal preparation of ghee. **-पाद्य** *a.* (° **टा** °) eight-fold. **-मंगलः** a horse with a white face, tail, mane, breast and hoofs. (**-लं**) [अष्टमंगलितं मंगलं शा° त०] a collection of eight lucky things;according to some they are:— मृगराजो वृषो नागः कलशो व्यंजनं तथा । वैजयंती तथा भेरी दीप इत्यष्टमंगलम् ॥ ; according to others लोकेऽस्मिन्मंगलान्यष्टौ ब्राह्मणो गौर्हुताशनः ।हिरण्यं सर्पिरादित्य आपो राजा तथाष्टमः॥. **-मानं** one kuḍava. **-मासिक** *a.* occurring once in 8 months. **-मुष्टिः** a measure called कुंचि; अष्टमुष्टिर्भवेत् कुंचिः. **-मूर्तिः**:the 'eight-formed', an epithet of *Si*va; the 8 forms being the 5 elements(earth,water,fire,air and ether), the sun and moon, and the sacrificing priest; cf *S.* 1. 1- या सृष्टिः स्रष्टुराद्या वहति विधिहुतं या हविर्या च होत्री । ये द्वे कालं विधत्तः श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वं । यामाहुः सर्वभूतप्रकृतिरिति यया प्राणिनः प्राणवंतः। प्रत्यक्षाभिः प्रपन्नस्तनुभिरवतु वस्ताभिरष्टाभिरीशः॥ ; or, briefly expressed, the names in Sanskrit (in the above order) are:- जलं वह्निस्तथा यज्ञः सूर्याचंद्रमसौ तथा। आकाशं वायुरवनी मूर्तयोऽष्टौ पिनाकिनः ॥. ° **धरः** ' having 8 forms ', *Si*va. **-रत्नं** the eight jewels taken collectively; the title of a collection of 8 *Sl*okas on morality. **-रसाः** the 8 sentiments in dramas &c.; शृंगारहास्यकरुणरौद्रवीरभयानकाः । बीभत्साद्भुतसंज्ञौ चेत्यष्टौ नाट्ये रसाः स्मृताः॥ K. P. 4 (to which is sometimes added a 9th Rasa called शांत ; निर्वेदस्थायिभावोस्ति शांतोपि नवमो रसः *ibid*) ; ° **आश्रय** *a.* embodying or representing the eight sentiments; V. 2. 18. **-लौहकं** a class of 8 metals; सुवर्णं रजतं ताम्रं सीसकं कांतिकं तथा । वंगं लौहं तीक्ष्णलौहं लौहान्यष्टाविमानि तु ॥. **-वर्गः** 1. a sort of diagram (चक्र) showing the good or bad stars of a person. -2. the 8 classes of letters ; (अवर्ग, क०, च०, ट०, त०, प०, य०, श०,).-3. a class of three principal medicaments. **-वक्रः** (**-क्रा**) see below. **-विध** *a.* [अष्ट विधाः प्रकाराः अस्य] eight-fold, of eight kinds. **-विंशतिः** *f.* (° **टा** °)[अष्टाधिका विंशतिः शा. त.] the number twenty-eight. **-शतं** eight hundred. **-श्रवणः,-श्रवस्** N. of Brahmà (having 8 ears or four heads).

अष्टक *a.* [अष्ट परिमाणमस्य कन्] Consisting of 8 parts, eight-fold.; **क्रोधजोऽपि गणोऽष्टकः**: Ms. 7. 48. **-कः** 1